

Halfdan Hendriksen: De udtalelser, der er fremsat fra forskellig side, siden jeg første gang havde ordet, giver mig ikke anledning til at fremsætte mange bemærkninger, men dog nogle.

Det ærede medlem hr. H. Hauch fremsatte som adskillige andre ærede medlemmer nogle kritiske bemærkninger vedrørende grundlovsforslaget, og bl. a. afæskede det ærede medlem, der ikke var tilfreds med § 76, stk. 1, samtlige ordførere en udtalelse om deres opfattelse af denne paragraf. Også andre ærede medlemmer har under forhandlingerne været inde på det samme spørgsmål og givet udtryk for visse betænkeligheder på dette som på en række andre områder. Hvad min opfattelse af paragraffens betydning angår, kunne jeg i og for sig nøjes med at henvise til mine ret udførlige udtalelser, da jeg første gang havde ordet. Det var de udtalelser, den højtærede statsminister henviste til for et øjeblik siden; men jeg vil dog alligevel gerne på den givne foranledning yderligere uddybe mit synspunkt med hensyn til dette spørgsmål.

Der står i den omstridte paragrafs stk. 1 nøjagtigt følgende:

„Til fremme af almenvellet bør det tilstræbes, at enhver arbejdsduelig borger har mulighed for arbejde på vilkår, der betrygger hans tilværelse.“

Dette stykke er citeret mange gange under forhandlingerne, men det er nødvendigt for mig endnu en gang at henvise til, at således er ordlyden. Det er for mig en selvfølge, at samfundet må bestræbe sig for at skabe muligheder for arbejde til landets borgere på sådanne vilkår, at de pågældende kan føle sig trygge — altså kan tjene til livets ophold til sig og sine. Andet og mere kan der ikke lægges i denne bestemmelse. Nogen garanti for arbejde giver denne affattelse ikke, og efter min opfattelse kan samfundet heller ikke give en sådan garanti.

Det er, gentager jeg, uforståeligt for mig, at man kan have noget at indvende imod denne bestemmelse, der efter min opfattelse er ganske selvfølgelig. Må jeg iøvrigt i denne forbindelse nævne, hvad jeg også løseligt henviste til, da jeg første gang havde ordet, at der i De Forenede Nationers erklæring af 10. december 1948 om menneskerettighederne — en erklæring, der er tiltrådt af Danmark, hvilket jeg øn-

sker at understrege — i artikel 23, stk. 1., står følgende:

„Enhver har ret til arbejde, til frit valg af beskæftigelse, til retfærdige og gunstige arbejdsvilkår og til beskyttelse mod arbejdsløshed.“

Denne internationale erklæring, der er tiltrådt af en række af medlemmerne indenfor De Forenede Nationers rækker, og som Danmark har stemt for, indeholder jo bestemmelser af en helt anden og langt, langt videregående rækkevidde, end § 76, stk. 1, giver udtryk for. Den bestemmelse, der her er tale om, er så stærk og så kraftig, at jeg særdeles vel forstod, hvis man ville reagere overfor ordlyden; jeg vil i hvert fald ikke — og mit parti heller ikke — tiltræde, at en sådan bestemmelse nedfældes i vor grundlov. Men kan vi tiltræde sådanne internationale bestemmelser og give vor tilslutning til udtalelser af den her nævnte karakter og bagefter nægte at tage ethvert hensyn til tendensen i beslutningen? Jeg synes det ikke, og i betragtning af, at den meget omstridte tilføjelse, § 76, stk. 1, som jeg gang på gang har fremhævet, kun indeholder en selvfølge, har jeg ikke haft den fjerneste betænkelighed ved at tiltræde bestemmelsen eller tilråde andre ærede medlemmer at stemme for den.

Det var en noget ejendommelig udtalelse, det ærede medlem hr. Villemoes fremsatte i fredags. Det ærede medlem fremhævede, at den konservative ordfører, hvilket altså vil sige min ringhed, efter hvad det ærede medlem havde forstået — og han har her forstået rigtigt —, lige så vel som det konservative folkeparti havde sympati for et tokammersystem, men, føjede det ærede medlem til, hvis dette var tilfældet, havde partiet i hvert fald ikke haft noget at have sympatien i. Jeg er tilbøjelig til at tro, at det ærede medlem er det eneste medlem af den danske rigsdag, der ikke har forstået og ikke er vidende om, at det konservative folkepartis primære standpunkt er et tokammersystem hvilende på eet vælgerkorps og een valgdag. Men hvis det ærede medlem ikke stoler på mig og på mine udtalelser og ønsker autentiske oplysninger fra anden side om de standpunkter og synspunkter, mit parti har fremført, kan det ærede medlem blot spørge sit partis formand, den højtærede statsminister, som sikkert vil være den første til at bekræfte,